

Особистісно зорієнтоване навчання як передумова для самореалізації потенційних можливостей студента, стимулювання його прагнення до свободи, відповідальності та творчості

Макушинська Г. П.,
доцент кафедри філософії

Динаміка змін і трансформацій сучасного глобалізованого світу зумовлює необхідність реформування як структури, так і методів освіти. Процеси докорінної зміни соціально-економічних відносин вимагають не формальної, а справжньої якості навчання та виховання студентів - майбутніх висококваліфікованих фахівців. Загальновизнана, хоча і певною мірою авторитарна, а загалом репродуктивна традиційна система освіти втрачає панівні позиції, бо не виконує функції стимулювання і розвитку, не сприяє вихованню самостійного, мобільного фахівця. На першому плані опиняється основна модель навчання - не засвоєння суми знань, а розвиток особистості, спроможної до перманентної самоосвіти, самовдосконалення, адаптації до швидких змін і конкуренції.

Отже, якість сучасного навчально-виховного процесу визначається тим, наскільки цей процес створює передумови для самореалізації студента, розкриття потенційних можливостей, сполучаючи прагнення до свободи, відповідальності і творчості. В цих умовах педагогові доводиться вирішувати такі проблеми, які раніше не входили до його компетенції чи не були складовою навчально-педагогічного процесу. Діагностування, прогнозування,

проектування, розроблення програм, інноваційних освітніх навчання стають нормою педагогічної діяльності.

В першу чергу слід зазначити, що особистісно орієнтоване навчання повинне починатися з досконалого діагностування психологічних аспектів та нахилів студентів як особливої групи. Цей процес потребує окремої спеціальної підготовки і професійного підходу, чим далеко не завжди володіє викладач інженерно-технічних та економічних дисциплін. По-друге, педагог повинен бути ретельно обізнаним в імітаційних методах особистісно зорієнтованого навчання, які складаються з: методу інсценування; навчальних ігор (ділові, управлінські, ситуаційні, рольові); аналізу конкретної ситуації; розв'язання ситуаційних задач; методу інцидентів; методу конфліктів; методу „лабіринту дій”; методу послідовних ситуацій; „мозкової атаки”; метод круглого столу; моделювання, мікронавчання і мікророзкладання; тренінгу; кейс-стаді; брейнстремінгу тощо.

Разом з цим перед сучасним викладачем вищої школи постає необхідність в організації особистісно зорієнтованого навчання та розробки педагогічних інновацій, вироблених на основі теоретичного та практичного досвіду вітчизняних та закордонних освітян, які не повинні бути сприйняті за остаточний візирець, але мають стати поштовхом до творчого методичного пошуку. Вважаємо,

що наявні досягнення шляхом адаптації до навчальної дисципліни, апробації, врешті, впровадження в навчальний процес, допоможуть сполучити проблемне і ситуаційне моделювання,

ігрові процедури, багатоваріантність і альтернативність у розв'язанні конкретних задач, забезпечують оптимальну взаємодію традиційних та інноваційних МЕТОДІВ ОСВІТИ.

Для оптимальної реалізації особистісно орієнтованого навчання як передумови для самореалізації потенційних можливостей студента, стимулювання прагнення до свободи, відповідальності і творчості педагог сучасної вищої школи повинен мати знання широкого спектру індивідуальних особливостей студентів, вміння діагностувати індивідуальні можливості та відмінності, володіти педагогічними технологіями індивідуалізації навчального процесу, інноваційними імітаційними методами. Викладач має здійснювати пошук, накопичення, систематизацію, аналіз різних методів навчання, а перш за все постійно розвивати особистісні якості: емпатію, творче мислення і педагогічну фантазію.

Кожна людина — це проект сенсу і світла...

За умовами трансформації українського суспільства особливої значущості набувають питання формування молодою людиною нових життєвих стратегій, компетентності, конкурентоспроможності, посилення гнучкості та мобільності соціальної поведінки. Чим потужніший життєвий ресурс людини, чим ширші його соціальні можливості, тим легше здолати кризові настрої, оволодіти конструктивно-перетворювальною позицією. Входження молодих поколінь у глобалізований, динамічний світ, у відкрите суспільство актуалізує й роль життєвої компетентності вихованців.

Очевидно, це й було причиною того, що чергове засідання Філософського клубу ЗДІА пройшло під назвою “Культура життєтворчості людини: психолого-педагогічні, філософські аспекти”. Засідання відбувалося в форматі Міжрегіональної науково-практичної конференції “Теорія та практика педагогіки життєтворчості”, яка пройшла в Запоріжжі 29-30 березня.

Доповідачами на засіданні ФК були: зав. лабораторією Інституту педагогіки АПН України (м. Київ), кандидат історичних наук ст. науковий співробітник І. Г. Єрмаков і зав. кафедри теорії та методики виховання Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти к.ф.н., доцент М. М. Мальований. Іван

Гнатович глибоко розкрив сутність культури життєтворчості як духовно-практичної діяльності особистості, що спрямована на проектування, планування, програмування і творче здійснення нею свого індивідуального життя. Як завжди, зав'язалась жива, цікава, змістовна дискусія.

Життєтворчість — особлива, вища форма виявлення творчої природи людини. Вона сприяє самостійному творчому вибору особистістю стратегії її життя, розробці життєвих планів і програм, вибору та використанню засобів, необхідних для

реалізації її індивідуального проекту. Мистецтво жити є вищою розвиненою здатністю до життєтворчості.

Компетентне ставлення особистості до життя означає потребу в самопізнанні, саморозумінні, самореалізації в різних видах творчої діяльності; володіння науковими знаннями про сутність «Я», принципами і методами життєздійснення; осмислене розв'язання міжособистісних суперечностей; здатність до об'єктивної оцінки рівнів, сфер і меж поширення своєї життєвої активності; адекватну оцінку результатів своєї життєдіяльності; відповідальне ставлення до свого життя, здоров'я; культуру фізичного розвитку; філософське, етичне осмислення свого життя. Саме про це йшла мова на засіданні клубу, до участі в якому були запрошені д.с.н.

професор Станіслав Львович Катаєв (ЗДМУ), к.ф.н. професор (ЗНТУ) В л а д и с л а в Миколайович Терлецький, доцент ЗІЕІТ к.ф.н. Сергій Володимирович Паламарчук, ректор ЗОШПО Володимир Васильович Пашков та ін. Засідання

клубу, як завжди, пройшло бурхливо, енергійно. Тема не залишила байдужих, тому ведучим засідання — Ганні Павлівні Макушинській та Віктору Степановичу Калюжному — неодноразово доводилось нагадувати виступаючим про регламент.

Творчо, натхненно виступили лауреат пісенних республіканських конкурсів А.Петрухіна із пісню «Чекаю» та Чепрасова Г. із запальним танком «hip-hop».

Марина ДОВБИШ, ст. факультету журналістики інституту ім Гетьмана Сагайдачного

Ті, хто прийшов працювати та творити...

Сьогодні РВВ займається виданням навчальної, навчально-методичної, наукової літератури для студентів академії, тиражує збірники наукових праць «Металургія», «Гуманітарний вісник», газету «Академія», випускає збірники тез різних конференцій, що проходять у стінах ЗДІА, пропонує поліграфічні послуги як для кафедр і підрозділів ЗДІА, так і для сторонніх замовників, виконує замовлення всіх структурних підрозділів академії щодо друку на чорно-білому і кольоровому принтерах (A4, A5), а також широкоформатний чорно-білий і кольоровий друк (A0, A1, A2).

Про створення, становлення та роботу відділу нам розповіла начальник РВВ Вікторія Вікторівна КАЧАН.

«Навесні 1993 року ректором академії був підписаний наказ про створення редакційно-видавничого відділу. Але минуло ще кілька місяців поки з'явилися перші співробітники та відділ власне запрацював. Тоді ще мало кому відомий новий професор кафедри електротехніки Ю. Г. Качан, щойно запрошений з Дніпропетровська, очолив відділ із двома підлеглими. А потім були новий штатний розклад, нові співробітники та новий завідувач. На той час видання літератури для студентів було мало розповсюдженим, тиражування відбувалося за межами навчального закладу, й обсяги її були не порівнянні з днем сьогоднішнім.

Довгий час відділ очолював доцент кафедри ФБМЕ Таланін І.Є. Повелося, що відділ складався спочатку з двох напрямів – редагування, підготовка оригінал-макетів та тиражування й післядрукарська обробка видань. Пізніше приєднався третій – ксерокопіювання.

Ми можемо з гордістю сказати: у відділі практично немає плинності кадрів. Усі, хто приходив з бажанням працювати, набувати досвіду, вчитися новому, пізнавати і творити – працюють й досі. Понад 10 років віддали улюбленому відділу В.В. Качан, О.Ф. Муравщик, І.В. Гречка, наближаються до цього рубежу Т.І. Іванська, В.М. Сазонова, І.О. Назіна, Т.В. Кальченко. Молоді співробітники, що прийшли до відділу, ставши студентами (Ігор Муравщик, Анастасія Дубровіна), також не полишають свій колектив. І якщо для мене, філолога, професійного редактора, видавничу діяльність є справою життя, то інженер електронної техніки з 77-го заводу Олександр Муравщик прийшовши до відділу, уперше побачив ризограф. Проте зараз знайти більш кваліфікованого і відповідального співробітника важко. Із своєю технікою він на „ти“, усі відвідувачі знають: Олександр Федорович вміє виконати будь-яке замовлення і терміново, і бездоганно. А хіба мріяла випускниця ЗП за спеціальністю РВВР (може знак?) Інна Гречка, що буде опановувати премудрості комп'ютерної техніки, роздруковувати в багатьох програмах креслення та таблиці на плоттері, створювати дипломи, грамоти, вітальні листівки для ювілярів?! А наші колеги, що шість днів на тиждень спілкуються з незавжди привітними і вихованими студентами біля ксероксів... Проте, я впевнена, що й Тетяна Іванська, й Вікторія Сазонова, й Ірина Назіна жодного разу не пошкодували, що стали співробітниками РВВ.

Залишимо лірку й перейдемо до математики. Якщо у 1994 році у відділі був один ПК, у 1995 – три і один ризограф й обсяги видань перших років не перевищували 150 000 арк., тобто не більше 100 назв, то сьогодні це: 8 ПК, 5 принтерів, плотер, 4 ризографи, 3 ксерокси, а видаємо понад 400 найменувань НМЛ (приблизно 3 000 000 арк.) та до 10 навчальних посібників з грифом Мінвузу і 3-6 монографій на рік. Крім того, існує інша поліграфічна продукція, як то бланки, довідки, анкети, різноманітні заяви та багато іншого для приймальної комісії, відділу кадрів, загального та навчального відділів, АГР, деканатів, кафедр й інших підрозділів академії. Це приблизно 30-40 тис. аркушів на місяць. А коли ще згадати аспірантів та пошукувачів, яким, як правило, автореферат потрібно було віддрукувати... вчора, і вони з шаленими очима приходять до нас за допомогою...

Восени 1998 року у головах декількох небайдужих до громадського та студентського життя академії осіб визріла ідея про те, що є багато цікавого, важливого, чим хотілось би поділитися. Та як? Газета!!! Тому у листопаді при підтримці ректора Ревуна М.П. і проректора з виховної роботи Желябіної Н.К. була заснована газета «Академія». Оскільки, як відомо, «ініціатива наказуема» підготовка документів, рестрація, збирання матеріалів для перших випусків природно стало моєю справою. І першим редактором газета стала саме я. Це був дивовижний час. Ми мало що вміли, але у нас було головне: бажання відкривати нові обрії, нових людей, ділитися цим з читачем. Газета об'єднала навколо чимало студентів, які пропонували свіжі ідеї, започатковували рубрики, приносили купи цікавих матеріалів. Більш за все запам'яталися студенти Андрій Кліцунів та Елойфі Мостафа з Єгипту. Проте серйозну справу треба робити на повну потужність і з найбільшою віддачею, а поєднувати основну діяльність (роботу провідного спеціаліста ніхто не відміняв) з газетою ставало все складніше. Тому з'явився новий головний редактор.

Редакційно-видавничий відділ пропагує літературу, яку видає, на різноманітних книжкових виставках. Уперше академія взяла участь у щойно започаткованій управлінням у справах преси та інформації Запорізької державної адміністрації виставці-ярмарку «Хортицькі джерела» у грудні 2002 року. За активну участь у ній був отриманий лист подяки від держадміністрації. З того часу ми кожного року беремо участь у роботі цього заходу, а ярмарок одержав статус регіональної книжкової виставки-ярмарку. **Восени 2004 року за підсумками роботи III книжкової виставки-ярмарку «Хортицькі джерела-2004» наша академія отримала нагороду: першу премію у номінації «Шлях у майбутнє» за кращу книгу для вищої школи одержала монографія професора кафедри менеджменту Кіндратець О.М. «Формування суспільства сталого розвитку».**

У вересні 2003 року свої книжки ми виставляли на найпрестижнішій книжковій виставці Європи «Форум видавців-2003» у Львові.

У листопаді 2004 року у Києві проходив VI міжнародний книжковий ярмарок «Книжковий світ-2004», де академія також брала участь у загальному стенді «Запоріжжя книжкове», де були представлені

кращі видавництва нашого міста – «Дике поле», «Просвіта», «Розбудова», ВПК «Запоріжжя», а також редакційно-видавничі відділи ЗДІА, ЗНТУ та ЗДУ.

Ми брали участь в усіх регіональних запорізьких виставках-ярмарках «Хортицькі джерела». У 2006 році за монографію доцента Кудінової А.О. «Сметчот у вчності...» був отриманий диплом «За краще видання технічної та наукової літератури» в номінації «Шлях у майбутнє». На VIII міжнародному фестивалі «Світ книги - 2006» у м. Харкові за навчальний посібник з грифом МОНУ «Медичні сенсори» науковців академії – професора Швеця Є.Я. та доцента Г. Г. Коломосьця нагородили Дипломом фестивалю «За одержання вагомих досягнень».

та майстерність у видавничій справі».

На багатьох виставках були відзначені книги видавництва ЗДІА за їх професійне поліграфічне виконання. Наприклад, восени 2006 року ми отримали Грамоту оргкомітету «За значний внесок у книговидавничу справу та участь у IV книжковій виставці-ярмарку «Хортицькі джерела».

У рамках виставки (ХД-2006) проходили круглі столи, презентації книг, зустрічі з письменниками. Велику увагу привернула до себе зустріч з відомими письменниками Андрієм Курковим та Юрком Покальчуком, які жваво, цікаво та з гумором розповідали про свої книги та задуми. Відбулася також презентація нової монографії доцента нашої академії Алли Олександрівни Кудінової «Сметчот у вчності...». Пройшов також конкурс на кращу книгу ярмарку у декількох номінаціях. Дуже приємно відзначити, що і наша робота була помічена. **Вітаємо авторів – професорів Колесника М.Ф. і Кудівського С.С., Кіриченка О.Г., Прилуцького О.В., які отримали Диплом у номінації «Шлях у майбутнє» за монографію «Термокаталитический распад монооксида углерода».**

У кінці 2006 року відділом вперше був виданий підручник доцента Самойленка Є. Г., що є єдиним в Україні для студентів спеціальності «Гідроенергетика». Ця робота є нашою особливою гордістю.

Нині колектив РВВ налічує 10 осіб. Це висококваліфіковані фахівці з вищою освітою, великим досвідом і бажанням працювати для академії. Проте, досвід колеги з інших видавництв підказує: для того, щоб наші книжки були виконані більш професійно, треба оновити поліграфічну базу (замінити хоча б один ризограф), закупити спеціальне обладнання для ламінованої та твердої палітурки, придбати ліцензійне програмне забезпечення для комп'ютерної техніки, оновити принаймні два ПК».

Як бачите, наші РВВ живе за принципом «на роботу, як на свято». І всі ми, хто стикається з відділом, упевнені: тут працюють Майстри свого діла, справжні патріоти ЗДІА. Спасибі вам, друзі, за вашу бездоганну працю!